

VORNICIA ORAȘULUI BUCUREȘTI

Oliver Velescu

Este cunoscut faptul că, spre deosebire de alte orașe mari ale Europei, istoria mai veche a Bucureștiului este foarte greu de reconstituit. Lipsa documentelor - principalele izvoare istorice - explicabilă mai ales prin calamitățile prin care a trecut orașul, dar și prin lipsa de interes pentru păstrarea lor, toate acestea îngreunează studiul istoriei acestui important centru comercial între Orient și Europa. Amploarea schimburilor economice care se desfășoară în «târgul» Bucureștiului este confirmată de multe din mărturiile călătorilor, trecători prin oraș, care rețin multitudinea negustorilor de toate naționalitățile pe ulițele sale.

Ca peste tot, aceasta circulație de oameni și bunuri, ca și supravegherea bunei stări a localnicilor presupun existența unei administrații a orașului. Se cunoaște din istoria orașelor europene tendința acestora de a se elibera - de a-și obține autonomia față de puterea suzerană, feudalul locului, nobil sau episcop. Cu cât puterea economică a locuitorilor era mai mare cu atât mai greu le-a fost să-și obțină autonomia ajungându-se la conflicte majore în care victoria a constat într-un compromis sau, desigur în cele mai cunoscute cazuri, cum este acela al orașelor republici, din Italia, din nordul Germaniei (Liga Hanseatică) sau cele din Țările de Jos. În acest context trebuie să amintim și orașele transilvănene Sibiu, Brașov, Sighișoara sau Bistrița și altele.

Dincoace de munți, documentele înregistrează și ele existența unor activități specifice urbane, care prin însăși organizarea lor presupun o anumită autonomie administrativă, non-conformă cu sistemul de drept feudal. Mai bine ilustrat la Câmpulung, la București așa cum s-a scris mai sus, știrile lacunare permit numai intuirea unor stări de fapt. Se constată astfel că de la 20 septembrie 1459 - prima atestare documentară - și 13 mai 1563 nu există nici o mărturie internă privitoare la organizarea administrației Bucureștiului.

Domnia exercita dreptul de proprietate absolută asupra teritoriului orașului, «adică Domnul avea, potrivit dreptului feudal, prerogativa de «DOMINIUM EMINENS» putând dispune după bunul său plac (daniei, privilegii, confiscări etc.) de pământul cuprins în hotarele orașului. Altfel spus, teritoriul orașului era moșie a domniei (nu a domnului ca persoană privată). Locuitorii, grupați într-o comunitate se bucurau de un privilegiu domnesc, în baza căruia își alegeau singuri organele de cârmuire, având și drept de târg. Orașul era o comunitate autonomă dependentă

însă direct de domnie. De aici apare și o determinare în atribuțiile autorităților care se ocupau de oraș. Așa se face că prima atestare cunoscută, din 8 noiembrie 1469, se referă la dregătorul domnesc VORNICUL, anume Neagu, care intervine la Sibiu într-un conflict între negustori, incident petrecut la Târgoviște.

Abia peste un secol, în 13 mai 1563 se înregistrează prima atestare documentară a unui «JUDEȚ» bucureștean, pe nume “Necula, fiul lui Bobonea”. În același document se face mențiunea existenței în București a “pazarului”, spațiul activităților economice, aflat sub autoritatea «județului» și a consiliului orășenesc format din 12 «PÂRGARI». Prin analogie cu situația de la Câmpulung se știe că cei din conducerea orașului -județul și pârgarii- proveneau din rândul târgoveților, știutori de carte și cunoscători ai practicii judiciare. Al doilea om în ierarhia acestei administrații era VĂTAFUL DE PÂRGARI, iar în frunte se afla JUDEȚUL care îi întărea iscălitura cu propria-i pecete.

Alegerea județului și a pârgarilor se făcea în cadrul unei solemnități în preajma zilei de Sf. Gheorghe în «biserica pazarului» cu hramul Sfânta Maria, lăcaș dărâmat de turcii lui Sinan Pașa în anul 1595.

În cadrul ceremoniei erau încredințate noilor aleși însemnele demnității și funcției lor adică «catastiful orașului» și sigiliul orașului ce înfățișa pe Maica Domnului cu Isus în brațe”. Județul și pârgarii își întăreau iscălitura cu pecetea proprie.

Atribuțiile acestui organism de administrare locală consta în întocmirea și autentificarea de acte notariale între orășeni adică acte privitoare la dani, schimburi, vânzări/cumpărări, moșteniri etc. Verifica dreptul de proprietate prin confruntarea actelor cu martori (“oameni bătrâni și drepti”) și supraveghea trasarea hotarelor terenurilor la fața locului. De aici decurgea și dreptul de judecată în prima instanță, cu drept de apel la vornicul domnesc. Importantă era și funcția fiscală de «birar». Județul cu pârgarii fixau și colectau dările datorate de orășeni.

Așa cum s-a spus autonomia acestei autorități era incompletă, ei erau dublați de dregătorii domnești dintre care cel mai important era VORNICUL. Vornicii orașelor sunt amintiți pentru prima dată în Țara Românească într-un document emis de Mihai, asociatul la domnie a lui Mircea cel Bătrân (1408-1418) în care este menționat vornicul de Târgoviște. Numele de vornic se trage de la slavul dvor - curte. Vornicul era la începuturi comandantul curții domnești din oraș, constatare dedusă și din faptul ca ei sunt menționați doar în documentele privitoare la orașele în care exista o curte domnească. Funcția sa militară se restrânge începând din secolul al XVI-lea vornicul începe să aibă și îndatoriri economice și fiscale Se vorbește astfel de «VORNICUL DE TÂRG» care strângea dijelele din bâlci. El avea atribuții de instanța superioară, mai ales asupra acelor orășeni care nu intrau sub jurisdicția «județului » cum erau boierii și slujitorii. El strângea birurile ce reveneau domniei. Ajutorul său «AL DOILEA VORNIC» participa, alături de dregătorii orașului la rezolvarea litigiilor

de proprietate în care nu erau implicați acei locuitori nesupuși județului, adică boierii și slujitorii. În atribuțiile sale era ajutat de «AL DOILEA PORTAR».

PÂRCĂLABUL. La origine cu funcții militare, atribuțiile lui se reduc la strângerea veniturilor domniei din vămi și târguri. Toți cei care îndeplineau aceste funcții erau ajutați de «SLUGILE DOMNEȘTI», funcționari fără o determinare precisă a atribuțiilor lor. Timp de 136 ani (13 mai 1563 - 10 martie 1699) se cunosc 17 județi pomeniți în 58 de documente. Dar se constata că ei, ca și pârgarii care-i însoțesc își pierd treptat autoritatea.

Se deslușesc astfel din documente două instituții paralele care se ocupau de treburile orașului. Una care reprezenta comunitatea majorității locuitorilor - cei cu îndeletniciri economice și, cealaltă instituție, a cărei autoritate emana din dreptul asupra teritoriului orașului și era administrat în numele Domniei.

Fapt este că în «competiția» între cele două instituții se constată în a doua jumătate a secolului al XVII-lea că vornicia câștigă în autoritate față de județ și pârgarii săi. După anul 1653, județii și pârgarii apar în acte ca fiind în subordonarea față de dregătorii domnești. Sub domnia lui Constantin Brâncoveanu autonomia, de altfel parțială a Bucureștiului, dispăre. Ultima mențiune documentară a pârgarilor și a județului Șerban datează din 10 mai 1699, semi-autonomia fiind abolită la 1 ianuarie 1701. În locul județului apare în documente ca reprezentant al «târgului» starostele de negustori. Celelalte atribuții trec asupra marelui agă, a căpitanului de dorobanți și a altor dregători domnești.

*

În aceeași epocă - secolul al XVII-lea - este atestată și instituția ISPRAVNICULUI DE BUCUREȘTI. Inițial, cu atribuții limitate fixate de domn în vederea urmăririi executării unei anumite lucrări, cum ar fi de exemplu supravegherea clădirii unei biserici, funcția fiind onorifică și încredințată mai întotdeauna unui mare boier. Atribuțiile lor sporesc în timp, având și sarcini politice, înlocuind pe Domn în timpul lipsei sale de la reședința domnească de unde în secolul al XVIII-lea sunt denumiți după terminologia de origine turcă CAIMACAMI (similar cu regent). Astfel, trebuie precizat că ISPRAVNICUL DE SCAUN AL BUCUREȘTIULUI își trage numele de la faptul ca el are reședința în București, dar atribuțiile lui privesc întreaga țară.

În a doua jumătate a veacului al XVIII-lea apare funcția de ISPRAVNIC DE JUDEȚ - contribuții fiscale. Acești înalți funcționari sunt numiți dintre boierii de treapta I-a și a II-a și s-au remarcat mai ales prin abuzurile pe care le comit. Ei sunt, se poate spune, o imagine vie a ceea ce s-a numit regimul fanariot. Deși Alexandru Ipsilanti le fixează o leafă de 5000 de piaștri, în realitate câștigau între 30-50.000 de piaștri. Acesta este și motivul pentru care funcția de ispravnic de județ se «cumpăra» cu 300.000 de piaștri. Pentru București, nu ne este cunoscut să fi avut o asemenea funcție.

În paralel, exista și ISPRAVNICUL DE CURTE - care funcționa în București și era în fapt intendentul curții domnești.

În anul 1776 se înființează ISPRĂVNICATUL PENTRU UNGURENI adică ciobanii români din Transilvania, care traversau anual țara (transhumanța) desființat în anul 1811, pentru ca din 1819 să se reînființeze, cu atribuții largite ISPRĂVNICATUL PENTRU STRĂINI, instituție care sub diferite alte denumiri va funcționa având ca atribuție controlul străinilor.

*

Noțiunea de VORNIC re apare în nomenclatorul de funcții în 5 martie 1794 când domnul Alexandru Moruzi (1793-1796) înființează o nouă instituție condusă de un VEL VORNIC DE POLIȚIE (de la grecul POLIS - oraș, și nu de poliție, cum foarte des se transcrie în lucrări tipărite). Funcția de vornic al poliției era încredințată unui din marii boieri și primea o leafă de 400 taleri, lunar. Principala atribuție a acestui nou organ administrativ rămânea tot strângerea dăjdiilor. În același scop mai primește și însărcinarea de a organiza întocmirea catagrafiilor (recensămintele fiscale) dar și controlul străinilor prin ispravnicul pentru străini sus-amintit.

În 5 octombrie 1797 domnul Alexandru Ipsilanti (1796 - 1797) reorganizează instituția înființând CUTIA MILELOR condusă de un VEL VORNIC AL OBȘTIRILOR, de unde și numele de VORNICUL DE CUTIE. Slujbașii acestei instituții sunt grupați în TAGMA VORNICULUI OBȘTIRILOR.

Este o primă instituție modernă care însumează sub o unică conducere și controlul surselor de venit ale orașului ca și cheltuielile care-i revin. Astfel fondurile care se depuneau la «Cutia milelor» proveneau din taxele pe cununii (20 taleri pentru un mare boier, 10 taleri boieri de categoria II-a și 5 taleri, boieri, categoria III-a și negustori; taxele de hirotonii, (preot 5 taleri, diacon 2 taleri și 10 parale); taxa pe acte eliberate de vistierie negustorilor (1 taler la fiecare act). Sume importante proveneau din taxa de 9 bani/ocaua, percepută la exportul de ceară de albine.

Banii astfel strânși erau cheltuiți pentru întreținerea «podurilor» (a străzilor), a cișmelelor dar și pentru «milostenii», «orhanotropii» spitale, inclusiv salariile medicilor. Un rol important îl va avea aceasta instituție, căreia însă, i se va zice tot «vornicia Politiei» în timpul ocupației rusești (1806-1812). Strângerea dăjdiilor pentru nevoile armatei de ocupație era impusă în condiții dure de ocupație. Este implicată în această operație și AGIA, organul orășenesc cu atribuții de poliție care a funcționat între anii 1773-1812 și reînființată de Alexandru Suțu (1818-1821) în anul 1820, sub numele de CASA POLIȚIEI. Regulamentul Organic prevede începând din anul 1831 noi instituții administrative orășenești, alese prin vot în paralel cu păstrarea unora din perioada fanariotă.

La 2 decembrie 1831 ia ființă «Magistratul» sau «Consiliul Orășenesc» menit să conducă destinele Bucureștiului. Noua administrație deși tinde spre o poziție

autonomă - pierdută, reamintim în anul 1700 - rămâne subordonată Departamentului Diñăuntru. Sfatul orașenesc, cum i se mai zicea, era format dintr-un președinte și patru "mădulare" (membri) aleși de delegații mahalalelor orașului cu vârsta minimă 25 ani. Aveau dreptul să candideze numai boieri și negustori care puteau dovedi că dețineau «acareturi» (bunuri) valorând cel puțin 20.000 lei și vârsta minimă 30 ani.

Atribuțiile Consiliului Orașenesc, fixate prin Regulamentul Organic prevedeau administrarea veniturilor și cheltuielilor orașului, aprovizionarea populației, mai ales pâine sau carne, supravegherea desfacerii produselor agricole în oraș și «apărarea negoțului». Consiliul avea în administrare, paza contra incendiilor, școlile, închisorile, instituțiile sociale, spitalele și se îngrijea de încartiruirea armatei, edilitatea.

În timp se dezvoltă un aparat administrativ grupat în trei secții: administrativ tehnic și financiar. Un accent deosebit se pune în acești ani (perioada regulamentară) pe lucrările de modernizare a orașului și în primul rând pe aspectele edilitare: întreținerea «podurilor» și a caldarâmului, apoi o campanie intensă de pavare a străzilor. Întreținerea fântânilor și apoi crearea primului sistem de aprovizionare cu apă prin conducte. O problemă acută o constituia asanarea «baltacurilor» (heleștee și iazuri artificiale) din oraș. Dâmbovița cu problemele ei, morile și forța hidraulică pentru meșteșugari, în special tăbăcării și nu în ultimul rând inundațiile provocate primăvara. În 1836 se înființează Comisia de înfrumusețare a orașului cu rol important în programul edilitar și urbanistic al Bucureștiului

În paralel funcționa în București, vechea instituție întemeiată în anul 1794 a VORNICULUI DE POLIȚIE și a cărei autoritate și atribuții sunt fixate prin același Regulament Organic.

Atribuțiile acestei instituții pot fi grupate pe trei mari categorii de probleme:

Politico-administrative, principala preocupare în acest domeniu fiind organizarea alegerilor comunale și ținerea listelor electorale, problemă nu tocmai ușoară ținându-se seama de faptul că dreptul de vot era condiționat de avere și de naționalitate, ambele fiind fluctuante. (Averea se câștiga sau se pierdea iar unii locuitori străini se naturalizau ca cetățeni adică încetau de a mai fi «sudiți»). Tot Vornicia organiza «carantinele» în cazul epidemiilor.

Fiscale și financiare. În acest scop preocuparea permanentă era ținerea la zi a listelor de contribuabili, grupați pe categorii sociale (negustori, meseriași etc.) și veniturile realizate. Bineînțeles se urmăreau evaziuniștii. Din nevoia actualizării acestor liste s-a desprins o nouă însărcinare, anume a intrărilor și ieșirilor din oraș a «birnicilor», de unde liste interesante din punct de vedere istoric cu circulația economică în București. Se rezolvau de Vornicie scutițiile de impozit, de unde liste de «săraci, betegi, neputincioși». Tot Vornicia reprezenta statul în relațiile cu «obștiile»

de străini, locuitori ai orașului: armeni, evrei, lipoveni, greci și mai ales bulgari, cei mai mulți stabiliți în oraș între anii 1806-1812 și după 1829, rezolvând și conflictele ivite în cadrul acestor comunități, atunci când membri ai acestora apelau pentru aceasta la vornicul orașului

Sub aspect financiar vornicia urmărea încasarea unor venituri cum ar fi: accizele la băuturi și tutun «aduse de afară», taxe pe vitele trăgătoare care circulau în oraș, chirii în piețe, taxe la jocurile de noroc, taxe la exportul de vite și cereale. Se mai încasau taxe la certificarea instrumentelor de măsuri și greutăți, mai ales din «cotitul butiilor» Orașului îi revenea o zecime din taxele încasate.

Protocol. Vorniciei îi revenea misiunea de a organiza diverse ceremonii oficiale care se desfășurau în Capitală, cum ar fi ceremonia urcării în scaun a domnitorilor, primirea oaspeților străini, funeraliile unor personalități.

Dincolo de toate aceste atribuții, Vornicia a fost implicată în rezolvarea a diverse plângeri care îi erau adresate de cetățeni sau diverse colectivități. Ea a intervenit de pildă în 1832 în conflictul dintre «droșcarii» (birjarii) lipoveni și agie, sau în neînțelegerea lui Costache Suțu la clădirea palatului său cu arhitectii austrieci Vitu și Conrad. Din realizările Vorniciei bucureștene trebuie amintită «cea mai amănunțită catagrafie a locuitorilor orașului» executată între 9 noiembrie și 29 decembrie 1831. Au fost înregistrate atunci în București: Mahalale: 28, Locuitori: 58.893, Case: 10.074, Fabrici: 100, Mănăstiri: 20, Biserici Ortodoxe: 95, Biserică armeană: 1, Biserici catolice: 2, Biserică luterană: 1, Biserică Calvină: 1, Sinagogă: 1.

În anul următor, 1832, se face o «Catagrafie a familiilor de țigani boierești și mănăstirești care locuiesc prin curți și afară prin mahalale» Sunt înregistrate 610 familii de țigani robi stăpâniți de 244 proprietari. Vornicia a fost implicată și în importante lucrări edilitare care se desfășurau în acea vreme la București, pavarea străzilor, alinierea lor sau aducția de apă. Tot Vornicia a intervenit în probleme de salubritate, obligând proprietarii să măture în fața caselor respective, sau iarna, să curețe zăpada. Se interesa de activitatea sacagiilor și a coșarilor, meserii importante pentru păstrarea sănătății locuitorilor și a pazei de foc.

Vornicia avea un aparat administrativ propriu format din cinovnicii de plasă, vătășeii de mahala și pârcălabii de mahala. Se colabora îndeaproape cu starostii corporațiilor meșteșugărești și negustorești ca și cu conducătorii comunităților de străini.

Un rol deosebit în activitatea acestei instituții l-au avut vel-vornicul Costache Cantacuzino, vornicii Alexandru Nicolae Filipescu și Ion Oteteleşanu. Acesta renunță la funcție în anul 1848 la constituirea guvernului revoluționar în favoarea lui Cezar Boliac, numit în funcția de vornic de către noile autorități și care, în această calitate conduce adunarea din 6 septembrie când au fost arse Regulamentul Organic și «Arhondologia» în care erau trecute rangurile boierești.

La 11 iunie 1848 erau în funcție la Consiliul Orășenesc: Constantin A.

Kretzulescu, președinte, iar membri erau: pitarul Mihai Bățcoveanu, clucerul Ioan Dinu, paharnicul Nicolae Lahovary pitarul Lazăr Kalenderoglu, D. Iconomide, iar «upleanți»: pitarul Iancovici și I. Triandafil. Aceștia demisionează în bloc la 14 iulie 1848 când se constituie o nouă conducere. Aceasta, de la sine putere, fără sa fi fost sancționat printr-un act oficial, schimbă numele din Sfat Orășenesc în «Consiliu Municipal». Prin decret sunt numiți următorii membri ai acestui consiliu: Președinte: Nicolae Niculescu (care neprimind funcția) se înlocuiește cu Dumitru Polizu. Membri: Hilel B. Manoah, Gh.I. Pashal, Gh. Solacoglu, Gr. Ipățescu, Ștefan. Popa-Teodosiu. Secretar: N.Cămărășescu, care neprimind funcția, se înlocuiește cu Vasile Nicoleanu.

La mijlocul veacului al XIX-lea erau trei organe administrative care guvernau orașul: VORNICIA, SFATUL ORĂȘENESC și POLIȚIA CAPITALEI.

Dintre activitățile depuse de vornicie în perioada de după 1848 până în 1864 istoria a reținut pe Obedenaru, vornicul orașului care întâmpină la 10 august 1854 la Podul Beilicului (Șerban Vodă) pe Omer Pașa, comandantul trupelor turcești de la Dunăre, care a intrat în București în fruntea a 4000 de oșteni, după retragerea trupelor rusești.

Mai importante sunt evenimentele petrecute în anul Unirii, 1859. La 25 aprilie, vornicul orașului făcea public, prin «Anunțatorul Român» noi alegeri de deputați de mahalale și ale căror rezultate au fost făcute publice la 16 mai, același an. Noul consiliu orășenesc este format din liberali radicali, cu care guvernul Em. Costache Epureanu intra în conflict. Sunt destituiți „un mare număr de funcționari fără acordul municipalității”. Ziarul Dâmbovița din 8 octombrie 1860 protestează: «Libertățile municipale sunt baza cea mare a guvernului reprezentativ..., a mărgini sau a desființa drepturile și libertățile acestor localități este un act arbitrar, este o tiranie, un despotism, care va produce cu dreptate cele mai mari nemulțumiri».

Desfășurările politice la «municipalitate» se înscriu în mersul general al evenimentelor. După Unirea din 24 ianuarie 1859, la 11 decembrie 1861 este proclamată unirea administrativă, Bucureștii devin capitala Principatelor Unite. La 19 martie 1862 prin «Legea pentru împărțirea Principatelor Unite în patru prefecturi», autor Barbu Catargiu, se specifică (în capitolul IV) desființarea Vorniciei Orașului, parte din atribuțiile ei trecând la nou înființata prefectură a județului Ilfov, căruia îi este subordonat și orașul București.

La 31 martie 1864 apare prima «Lege pentru comunele urbane», care consfințește principiul «comunelor independente» cu «autoconducere locală», fapt consfințit apoi în Constituția din 1866 în care la Capitolul V art. 107 se menționa: «descentralizare administrativă mai completă și independență comunală».

La 7 august 1864 ia ființă PRIMĂRIA ORAȘULUI BUCUREȘTI, iar la 7 decembrie 1864 Al.Cuza: «întemeindu-se pe chibzuirea Consiliului comunei București» fixează ca «arme ale Bucureștilor stema orașului cu Sf. Dimitrie, sub

coroana domnească ca semn de oraș-capitală, cu inscripția «Patria și dreptul meu».

În anul 1874 guvernul conservator condus de Lascăr Catargiu modifică Legea consiliilor județene în sensul ca în locul colegiului unic se instituie patru colegii, alegătorii fiind clasificați în funcții de venit (mărimea impozitului funciar). Prin aceeași lege guvernul era împuternicit să participe la ședințele consiliului comunal București, delegatul având drept de veto. În noiembrie 1882 guvernul liberal I.C.Brătianu iar la «Interne» fiind ministru Gh. Chițu, repun în vigoare legea comunală din 1864 care prevedea colegiu unic.

În fine, în anul 1894, din nou guvern conservator în frunte tot cu Lascăr Catargiu. De asta data noua «Lege pentru organizarea comunelor urbane» rezolva obligațiile crescânde ale administrației locale. Crește rolul Consiliului Comunal și al primarului. Acesta este ales de Consiliu dintre membri săi prin vot secret, iar confirmarea în funcție a primarului și a celor cinci ajutoari de primari se făcea prin înalt decret regal. Primarul putea lua hotărâri fără aprobarea Ministerului de Interne.

Importantă pentru istoria administrației orașului este Legea pentru mărginirea Bucureștilor din 14 mai 1895. Orașului i se fixează noi limite, având în vedere extinderea sa și este împărțit în șase «ocoale» (culori) bine definite teritorial.

În timpul primariatului lui Vintilă Brătianu (1907-1910) s-a încercat descentralizarea unor servicii ale primăriei prin crearea unor birouri pe «culori». Legea pentru unificarea administrativă din 1925 iunie 14, stabilea principiul mai largi de autogospodărire comunală a orașelor. Descentralizarea a fost însă limitată prin păstrarea tutelei Ministerului de Interne care avea dreptul să controleze și să probe gestiunea financiară și alte activități ale Consiliului comunal. Prin art. 244: «Comunele și județele sunt autorizate pentru acoperirea cheltuielilor și a trebuințelor locale să perceapă taxe, cotizațiuni, impozite directe și indirecte precum să ceară prestațiuni în natură. Toate acestea în limitele și conform dispozițiilor din prezenta lege și din legile generale de impunere ale statului.

La 7 februarie 1926 apare Legea pentru organizarea administrației orașului București. Din Expunerea de motive aflăm că este o: lege specială pentru administrația comunală a orașului, pentru că «avem tot interesul ca prin orice mijloace Capitala țării să se dezvolte și să înfrumusețeze cât mai curând ... necesitățile sale neputând fi satisfăcute de o lege generală». Legea stabilește limitele orașului. Și este împărțit în două zone: centrală și periferică. Centrul este împărțit în patru sectoare până la linia forturilor. Se înființează comunele suburbane: Băneasa cu satele: Colentina-Fundeni; Tunari cu satul Pipera; Pantelimon; Principele Nicolae cu Dudești-Cioplea; Bobești-Bălăceanca – Cațelu; Șerban Vodă; Militari; Principele Carol; Grivița.

Organele de conducere ale orașului erau: Consiliu general: 36 consilieri aleși; 24 consilieri de drept; 7 consilieri femei, maximum, cooptate. Consilieri aleși: Sectorul 1: 2; Celelalte sectoare: 18. Primarii comunelor suburbane își alegeau dintre ei 6

consilieri. Consilieri de drept: Prefectul poliției; Camera de Comerț și Industrie 4 delegați; Din partea județului Ilfov: 3 delegați; Protopopi 2; Reprezentanți ai Învățământului. Primarul – trebuia să aibă studii superioare. Ministrul de Interne, convoca după alegeri consiliul comunal pentru constituirea sa și alegerea Primarului.

În 1929 apare o nouă Lege pentru organizarea administrației municipiului București. Se menține împărțirea teritorială în patru sectoare cu unele modificări ale limitelor acestora. Legea precizează: «Municipiul București cu sectoarele sale, constituie o singură comună», restrângându-se unele din drepturile autonome ale sectoarelor. Legea proclamă principiul autonomiei organelor locale și limitează îmbrăcămintea Ministerului de Interne și sporește atribuțiile primarului și a consiliului. Totuși în articolul 14 al acestei legi se precizează: «Directorul ministerial înlocuiește pe prefectul de județ în toate drepturile pe care acesta le are».

În 1939, la 4 martie, în timpul dictaturii regale, apare o nouă lege pentru municipiul București care limitează autonomia administrației locale. Orașul este format dintr-o zonă urbană împărțită în patru sectoare și comune suburbane. Primăriile de sector având calitatea de persoane juridice, fiind considerate «circumscripții de control și desconcentrare». Conducerea este asigurată de un primar general, patru primari de sector, 14 consilieri desemnați de Frontul Renașterii Naționale și 6 consilieri de drept. Prin această lege Bucureștiul este considerat «o circumscripție administrativă» asimilată județelor și asemenea lor aflată «sub controlul și tutela Ministerului de Interne».

Această prevedere - Bucureștiul asimilat județelor - s-a păstrat în toate legile ulterioare de împărțire administrativă a țării, începând din 1950 până în prezent Bucureștiul este în baza Legii 5/1950 și reședința regiunii București, apoi din 1968 a județului Ilfov. În 1981 se înființează Sectorul Agricol Ilfov, transformat în județ după 1990.

Concluzia care se desprinde din această succintă prezentare cu privire la relația între autoritatea comunală și cea centrală este aceea a unei permanente ciocniri de interese între autonomia locală și impunerea sau controlul respectării legilor de interes general. În plan economic mai ales, autoritatea centrală a urmărit de-a lungul veacurilor să asigure încasarea impozitelor (sub diferitele lor denumiri) motiv pentru care își creează organisme proprii de urmărire a colectării lor. Instituția vorniciei orașului care a funcționat ca atare între anii 1794-1862 a fost una dintre acestea, funcția ei fiind preluată cum s-a arătat de către prefectură.

SUMMARY

The article deals with various activities undertaken by the authorities and their corresponding institutions that functioned during the Middle Ages, in Bucharest.

NOTĂ: Prezentul material documentar a fost întocmit la solicitarea Prefecturii Municipiului București în luna noiembrie a anului 2001.

BIBLIOGRAFIE:

- Ioan C. Filitti, *Domniile române sub Regulamentul Organic. 1834 - 1848*. București, 1915.
- Lia Lehr, *Organizarea administrativă a orașelor din Țara Românească în anii 1501-1560*, în revista „*Studii*” IX, 1956, nr. 2-3.
- P.P. Panaitescu, *Orașele. În culegerea de studii „Viața feudală în Țara Românească și Moldova, secolele XIV – XVII”*, București, 1957, p. 411.
- Dan Berindei, *Ispravnicul sau ispravnicii scaunului Bucureștilor în „Studii și Cercetări Științifice. Istorie”*. Iași, 1962, fasc.I, pag. 129-138.
- Dan Berindei, *Orașul București, reședința și capitală a Țării Românești 1459-1862*, București, 1963.
- Paul Cernovodeanu, *Considerații privitoare la organizarea administrativă a orașului București în „București. Materiale de istorie și muzeografie”*, vol. I, 1964, p. 161.
- Nicolae Ciachir, *Unele aspecte privind orașul București în timpul războiului Crimei în „București, Materiale de istorie și muzeografie”* vol. III, 1965, p. 199.
- Istoria orașului București*, sub redacția Florian Georgescu, București, 1965.
- C.C. Giurescu, *Istoria Bucureștilor din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre*, Ediția I, București, 1966.
- Petre Daiche, *Probleme ale administrației Bucureștilor între cele două războaie mondiale, în „București. Materiale de istorie și muzeografie”*, vol. IV, 1966.
- Emil Vârtosu, *Bucureștii și sigilografia, în „București. Materiale de istorie și muzeografie”*, vol. IV 1966, p. 124.
- Ovidiu Sachelarie și Nicolae Stoicescu, *Instituțiile feudale din țările române*, București, 1988.
- P.P. Panaitescu, *Interpretări românești. Studii de istorie economică și socială*, ed. II-a, București 1994.
- Ionel Zănescu, *Raporturile administrației orașului București cu puterea centrală a Țării Românești în secolul al XVI-lea, în „București. Materiale de istorie și muzeografie”*. vol. XIII, 1991, pag. 34.

S-a consultat și Inventarul fondului de arhivă „Vornicia orașului București” la Arhivele Naționale, filiala Municipiului București.